

# ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА АГРАРНОГО ПРАВА

УДК 347.73

DOI 10.37772/2309-9275-2020-2(15)-21

ДАМІРЧИЄВ МУШФІК ІСКЕНДЕР ОГЛИ

доктор юридичних наук, доцент кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

## ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ

У статті розкрито сутність категорії «фінансова діяльність держави». Було розглянуто історію виникнення цієї категорії, думки вчених щодо її важливості. Також були окреслені суб'єкти, які займаються фінансовою діяльністю та їхня зазначена їхня компетенція.

**Ключові слова:** фінансові правовідносини, фінансова діяльність держави, суб'єкти фінансової діяльності держави.

**Постановка проблеми.** Належний рівень правового регулювання державою всіх найважливіших процесів життєдіяльності суспільства є запорукою її успішного розвитку. Країна, що розвивається, буде займатися змінами засобів і методів свого впливу на економіку, які, зазвичай, відбуваються шляхом створення нових нормативно-правових актів або внесення змін до старих за для їх приведення у відповідність до вимог, що обумовлені світовим науково-технічним розвитком. Саме через його результати, які не обходять стороною і фінансово-правову сферу, виникають нові суспільні відносини, які необхідно врегулювати законодавчою гілкою влади.

Удосконалення фінансово-правового законодавства країни є неспинним та безперервним процесом, який має бути у неї в пріоритеті. Ця діяльність також вважається пріоритетною і для науково-правових досліджень, адже законодавець, під час нормотворчої діяльності, яка, зазвичай, спрямована на удосконалення фінансово-правового законодавства, в більшості випадків звертається саме до науковців за для проведення аналізу проектів законів саме з наукової точки зору. Такий процес обумовлений прагненням законодавця урахувати усі можливі ризики під час процесу нормотворчості саме за для того, щоб на стадії правозастосування суб'єкти права не стикалися з певними перепонами, пов'язаними із неналежним правовим регулюванням. Так, законодавство не може бути ідеальним і забезпечити повноцінне правове регулювання певної сфери фінансово-правових відносин в силу того, що ці відносини є такими, що динамічно розвиваються і не стоять на. Тому головним завданням нормотворця є створення такого

законодавства, яке максимально зможе врегулювати суспільні відносини, у якому будуть враховані усі ризики та у якому на належному рівні будуть регламентовані усі найважливіші процедури.

**Метою** даної роботи є здійснення аналізу такої категорії фінансового права, як «фінансова діяльність держави», визначення її суб'єктів та їх компетенції.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Наукове дослідження проблематики фінансової діяльності держави проводиться доволі давно. Зокрема, окремої уваги заслуговують праці Л. К. Воронової, Д. А. Бекерської, М. П. Кучерявенка, О. А. Дмитрик. Серед зарубіжних дослідників варто відзначити М. М. Алексєнко, С. Д. Ципкіна, А. І. Худякова.

**Виклад основного матеріалу.** Задля належного аналізу такої категорії як «фінансова діяльність держави» та її суб'єктів, вважаю за доречне звернутися до історії її виникнення.

По-перше, необхідно зазначити те, що категорія «фінансова діяльність держави» є відносно новою у науці фінансового права. Провівши історичний аналіз праць вчених, що займалися вивченням цього питання, можна побачити те, що виникнення цієї категорії пов'язують із виданням М. А. Гурвічем у 1952 році навчального посібника, в якому фігурувала «фінансова діяльність радянської держави». До того часу вчені, що займалися вивченням фінансово-правових питань оперували категорією «державне господарство». Так, М. М. Алексєнкоу своїх працях визначав державне господарство як «державну діяльність, яка спрямована на надання благ, що мають на меті задоволення потреб спільного життя народу, які встановлені законодавством» [1, с. 9]. Пізніше

поняття «фінансова діяльність держави» використовувалося Ю. А.Ровинським, С. Д. Ципкіним у їх працях, що були присвячені фінансово-правовими дослідженням.

У теперішній час найбільш прийнятним є визначення категорії «фінансова діяльність держави», що було зроблено Вороною Л. К., яка мала на увазі діяльність, що полягає у формуванні, розподілі та використанні централізованих і децентралізованих грошових фондів, що має на меті забезпечення здійснення функцій держави, завдань соціально-економічного характеру, функцій, пов'язаних із обороноздатністю, управлінням та діяльністю державних органів [2, с. 6].

Більшість вчених сходяться на тій думці, що фінансова діяльність держави є провідною та основоположною категорією усієї науки фінансового права.

На фінансову діяльність держави слід дивитися виключно під призвою діяльності, що урегульована нормами права. Так, Лукашев О. А. зазначав, що фінансова діяльність є однією з вихідних категорій у фінансово-правовому регулюванні [3, с. 32]. Слід також звернути увагу те, що фінансова діяльність держави є причиною, першоосною виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин, яка є їх стрижневою ознакою [4, с. 16]. Вознесенський Е. А. акцентував свою увагу на тому, що фінансова діяльність держави має зв'язок із організацією раціонального регулювання процесу, що полягає у формуванні та використанні централізованих та децентралізованих грошових фондів [4, с. 18].

Не можливо не погодитися із вище зазначеною думкою, адже, дійсно, у разі неналежної організації та регулювання процесів, про які зазначив Вознесенський Е. А., неможливо казати про нормальний розвиток економіки будь-якої держави та раціональне використання грошових фондів цієї ж країни. Необхідність розвитку економіки для будь-якої держави, на мою думку, обумовлена саме тим, що без розвитку економіки на належному рівні неможливо казати про нормальний розвиток інших сфер держави до яких можна віднести соціальну, медичну, військову, наукову сфери, сферу освіти, демографічної політики та інші.

Тобто, проаналізувавши вище зазначені положення, можна дійти висновку щодо того, що фінансова діяльність держави уявляє собою процес мобілізації, розподілення, перерозподілення та використання фондів фінансових ресурсів, які можуть бути як централізованими, так і децентралізованими, з метою виконання своїх завдань та функцій, що врегульовані нормами права [4, с. 24].

Фінансова діяльність держави є саме публічною

фінансовою діяльністю, яка полягає в реалізації інтересів територіальних громад та держави. На думку С. Д. Ципкіна, держава, під час здійснення фінансової діяльності, займається створенням фондів коштів за рахунок доходів від господарювання, що отримуються шляхом встановлення податкових і неподаткових платежів, які є обов'язковими як для юридичних, так і для фізичних осіб і займається розподіленням фондів коштів за передбаченими цілями, та їх перерозподіленням [5, с. 4-18].

Об'єктом фінансової діяльності держави, зазвичай, визначають відносини, що спрямовані на регулювання руху державних грошових фондів на стадіях формування, розподілу та використання. Тобто мова іде про рух коштів, що утворюють грошові фонди.

Основними завданнями держави, які необхідно виконати за для забезпечення здійснення фінансової діяльності на належному рівні є:

«1) утворення грошової інфраструктури суспільства і забезпечення її нормального функціонування;

2) видобуток грошових коштів для забезпечення самої себе і фінансування своєї діяльності;

3) вплив за допомогою грошових важелів на соціально-економічні процеси, що відбуваються в суспільстві в тих напрямках, які держава вважає сприятливими для цього суспільства»[6,с. 10].

Також слід виокремити основні напрямки держави у сфері фінансової діяльності, тобто її функції. До таких функцій Ашмаріна О. М. відносить наступні:

– здійснення грошової емісії, розподілу (перерозподілу) централізованих фондів грошових коштів та використання спеціальних економічних інструментів, що сприятимуть розподілу і перерозподілу приватних та державних грошових фондів у відповідності до інтересів держави;

– акумулювання державних грошових коштів та утворення умов, що спонукатимуть державні грошові кошти до акумулювання;

– використання (витрачання) централізованих грошових коштів та створення умов, що спонукатимуть використання державних та приватних грошових фондів у відповідності до інтересів держави;

– здійснення фінансового контролю з боку держави на предмет законності та доцільності акумулювання, розподілу та використання фондів грошових коштів [7, с. 16-17].

Позиція Ашмаріної перегукується із думкою Вороною Л. К., яка вважає, що основними функціями фінансової діяльності держави (які, в свою чергу, здебільшого відображають і деталізують основні функції фінансів) є: організація грошового обігу; здійснення формування грошових фондів; розподіл

і використання грошових ресурсів; організація фінансового контролю [2, с. 46].

Щодо класифікації органів, що займаються фінансовою діяльністю держави та їх повноважень у цій сфері слід сказати наступне.

Так, звертаючись до праць Воронової Л. К. яка здійснила класифікацію органів, що беруть участь у фінансовій діяльності держави, можна зацентувати увагу на тому, що їх умовно можна поділити на дві групи. До першої можна віднести органи загальної компетенції, які здійснюють свою діяльність у багатьох напрямках, у тому числі і у фінансовому. Такими органами загальної компетенції слід вважати Верховну Раду України та Кабінет Міністрів України. До другої групи належать органи спеціальної компетенції, що створені державою і наділені повноваженнями, які винятково направлені на здійснення фінансової діяльності (Національний банк України, Державна казначейська служба і т.д.) [2, с. 48].

Усі ці органи, не залежно від їх компетенції, пов'язані між собою та перебувають у певній залежності один від одного. Саме при комплексному вивченні системи органів, що займаються фінансовою діяльністю держави вбачається ефект «доміно», який полягає в тому, що неналежна організація раціонального регулювання процесу одним суб'єктом фінансової діяльності держави тягне за собою неналежну організацію роботи інших суб'єктів, що згубно відбивається на економічній складовій України, через яку страждають і інші сфери суспільного життя нашої країни.

Щодо органів загальної компетенції, що здійснюють фінансову діяльність держави, можна сказати наступне.

По-перше, вважаю за доречне розкрити роль Верховної Ради України у фінансовій діяльності держави, бо саме вона, відповідно до приписів Конституції України, уособлює єдиний орган законодавчої влади в Україні. На мою думку, парламент України відігравав, відіграє та відіграватиме провідну роль у фінансовій діяльності держави, позаяк саме він, відповідно до пункту 6 частини 1 статті 85 Конституції України затверджує Державний бюджет України, вносить зміни до нього та здійснює парламентський контроль за його виконанням. Слід зазначити те, що саме Верховна Рада України займається питанням затвердження загальнодержавних програм економічного розвитку [8]. Вважаю доречним звернути свою увагу на те, що усі найважливіші питання фінансової сфери України регулюються саме законами України, які приймає Верховна Рада України. Тому не слід нівелювати роль українського парламенту у фінансовій діяльності держави, позаяк

саме він є запорукою та гарантом нормального розвитку України.

По-друге, наступним органом, на якому слід зупинити увагу, є Кабінет Міністрів України. Він є вищим органом у системі органів виконавчої влади України. Пункт 3 статті 116 Конституції України зазначає те, що Кабінет Міністрів України забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики [8]. Також слід відзначити те, що саме український Уряд займається розробкою проекту Закону України про Державний бюджет України, здійснює виконання Закону України про Державний бюджет України, який затверджений Верховною Радою України та надає звіт про його виконання.

В контексті розгляду питання фінансової діяльності Кабінету Міністрів України вважаю за доречне пригадати Закон України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети в сфері законодавчого регулювання» від 18 листопада 1992 року, який був прийнятий у зв'язку із рішенням тогочасного Прем'єр-міністра Леоніда Кучми про вихід України з-під рублевого простору та введенням у обіг купоно-карбованців з 10 січня 1992 року на виконання Постанови Президії Верховної Ради України «Про введення в обіг на території республіки купонів багаторазового використання».

Цей закон передбачав делегування Кабінету Міністрів України повноважень з видання декретів «у сфері законодавчого регулювання з питань, передбачених пунктом 13 статті 97 Конституції України» [9]. Проаналізувавши вище зазначену статтю можемо побачити, що це питання здійснення законодавчого регулювання відносин власності, підприємницької діяльності, соціального і культурного розвитку, державної митної, науково-технічної політики, бюджетної і кредитно-фінансової систем, оподаткування, державної політики оплати праці, і ціноутворення, охорони навколишнього середовища, використання і відтворення природних ресурсів України, інших відносин, які потребують законодавчого регулювання [10].

Обумовленість прийняття відповідного закону була пов'язана із тим, що ситуація, яка склалася, потребувала швидкої реакції держави Україна в особі Кабінету Міністрів України на виклики, які були кинуті їй через вихід зі складу СРСР та здобуттям незалежності (впровадження купоно-карбованців, відступ від планової економіки, інфляційні процеси, процеси приватизації та ін.). Проаналізувавши положення цього закону можна також зазначити той факт, що делегування Кабінету Міністрів України повноважень з видання декретів було здійснене терміном до 21 травня 1993 року. За час дії цього закону

Кабінетом Міністрів було видано 83 декрети, 25 з яких досі є чинними.

Слід звернути увагу на те, що до деяких Декретів (таких, як «Про впорядкування суб'єктів підприємницької діяльності, створеної за участю державних підприємств», «Про державне мито» та інші), які мають силу закону, продовжують вноситися зміни Верховною Радою України у такому ж самому порядку, що передбачений і для законів України. Тобто парламент під час внесення змін до Декретів керується приписами Закону України «Про Регламент Верховної Ради України».

Щодо спеціальних органів, що здійснюють фінансову діяльність можна зазначити те, що їх перелік є більш ширший, ніж перелік органів загальної компетенції.

Особливим центральним органом державного управління та центральним банком України є Національний банк України. Конституція України, а саме стаття 99 Основного Закону зазначає те, що основною функцією Національного банку України є «забезпечення стабільності грошової одиниці» [8]. Із цим неможливо не погодитися, позаяк повноваження Національного банку України, що передбачені профільним законом, всебічно та суцільно спрямовані на гарантування стабільності грошової одиниці України – гривні.

Закон України «Про Національний банк України» визначає функції Нацбанку у сфері обігу грошей. Проаналізувавши приписи цього закону, можна зазначити те, що Національний банк України займається: встановленням офіційного курсу гривні по відношенню до іноземних валют та займається його оприлюдненням; забезпеченням зберігання та накопичення золотовалютних резервів; операціями з цінними паперами; встановленням порядку визначення облікової ставки та інших процентних ставок за своїми операціями та іншими видами діяльності [11].

Національний банк України очолює Голова, строк повноважень якого складає 7 років із можливістю очолювати Нацбанк не більше двох строків поспіль. Призначення Голови відбувається Верховною Радою України за поданням Президента України. Вимоги до кандидата на посаду Голови Національного банку встановлюються законом.

Наступним спеціальним органом, що здійснює фінансову діяльність, є Державна казначейська служба України. Її діяльність регламентується Положенням про Державну казначейську службу України, яке затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 року №215. Саме тут ми можемо побачити той самий зв'язок між органами, про який було згадано на початку. Цей зв'язок полягає у тому,

що один орган (в нашому випадку це Кабінет Міністрів України) на виконання законів, які приймає Верховна Рада України приймає положення, що регламентуватиме діяльність центрального органу виконавчої влади (в нашому випадку таким органом є Державна казначейська служба України). І саме на цьому прикладі можна змоделювати той самий «ефект доміно», який полягатиме у тому, що у разі, якщо Верховна Рада України неналежно врегулює певну сферу відносин на законодавчому рівні, то подальші дії Кабінету Міністрів України та діяльність Державної казначейської служби буде не такою, якою планувалася на початку процесу нормотворення.

Державна казначейська служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну політику у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, бухгалтерського обліку виконання бюджетів [12].

Перш ніж розглядати засадничі положення щодо діяльності Державної казначейської служби України вважаю за доречне провести історичний аналіз виникнення цього органу в Україні.

Відлік історії Державної казначейської служби України пов'язують із виданням Указу Президента України «Про Державне казначейство України» від 27 квітня 1995 року №335. Створення цього органу було обумовлене потребою у гарантуванні та забезпеченні ефективного управління коштами, що належать Державному бюджету України. Також постає проблема у необхідності забезпеченні підвищення оперативності фінансування видатків у межах фінансових ресурсів Державного бюджету України.

Державне казначейство України було створене при Міністерстві фінансів України. Ліквідація Державної казначейської служби відбулась 28 березня 2011 року на підставі Постанови Кабінету Міністрів України № 346 і вже 13 квітня 2011 року був виданий Указ Президента України №460/2011 «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України», де було зазначено те, що Державна казначейська служба України є правонаступником Державного казначейства України.

Проаналізувавши пункт 4 Положення можна виокремити можна виокремити наступні повноваження Державної казначейської служби у сфері фінансової діяльності держави: забезпечення казначейського обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку; здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість; здійснення контр-

олію за дотримання правил за операціями з бюджетними коштами в іноземній валюті; здійснює операції з повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; проведення відповідних розрахунків між державними та місцевими бюджетами, між місцевими бюджетами, а також між учасниками бюджетного процесу та суб'єктами господарювання [12]. Державна казначейська служба України може здійснювати також інші повноваження, у випадках, передбачених законом.

Тобто, можемо зробити висновок, що головною роллю Державного казначейства України є саме здійснення функції забезпечення казначейського обслуговування коштів, що є коштами державного бюджету України. І саме через надані повноваження Державному казначейству України його не слід недооцінювати.

Також у контексті питання розгляду суб'єктів, що здійснюють фінансову діяльність держави вважається за доречне розглянути питання діяльності такого суб'єкта як Рахункова палата.

Рахункова палата, відповідно до ч. 1 ст. 1 профільного Закону, уособлює собою орган, який від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням [13]. Рахункова палата було створення 11 липня 1996 року у зв'язку із прийняттям на виконання приписів Конституції України Закону України «Про рахункову палату». Рахункова палата є державним колегіальним органом, яка має статус юридичної особи і власну печатку, підзвітна Верховній Раді України. Частина 7 статті 3 цього закону зазначає, що під час здійснення своїх повноважень, Рахункова палата застосовує основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України [13].

Основним повноваженням рахункової палати відповідно статті 7 Закону України «Про Рахункову палату» від 02 липня 2015 року є здійснення фінансового аудиту та аудиту ефективності щодо: надходжень до державного бюджету України податків, зборів, обов'язкових платежів та інших доходів, включаючи адміністрування контролюючими орга-

нами таких надходжень; проведення витрат державного бюджету, включаючи використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Вищої ради правосуддя, Офісу Генерального прокурора та інших органів, безпосередньо визначених Конституцією України; використання коштів державного бюджету, наданих місцевим бюджетам та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування; здійснення таємних видатків державного бюджету; надання кредитів з державного бюджету та повернення таких коштів до державного бюджету; здійснення закупівель за рахунок коштів державного бюджету; інших операцій, пов'язаних із надходженням коштів до державного бюджету та їх використанням [13].

Проаналізувавши приписи частини 2 статті 7 Закону України «Про Рахункову палату» ми можемо зробити висновок, що об'єктом контролю Рахункової палати є органи влади Автономної Республіки Крим, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інші бюджетні установи, у тому числі закордонні дипломатичні установи України, суб'єкти господарювання, громадські чи інші організації, фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, Національний банк України та інші фінансові установи (ч.2 ст. 7 Закону)

На думку Воронової Л. К. саме Рахункова палата забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету України і використанням позабюджетних фондів [2, с. 50].

**Висновки.** Отже, здійснивши аналіз засадничих положень, що пов'язані із питанням фінансової діяльності держави, можна зробити висновок, що дана категорія є основоположною та однією з найважливіших не лише у науці фінансового права, а й у праві загалом. Слід також зазначити те, що без належного правового регулювання з боку законодавця неможливо казати про належний рівень фінансової діяльності держави, адже питання якості правового регулювання цієї сфери фінансово-правових відносин є основоположним у питанні фінансової діяльності держави.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко М. М. Конспект фінансового права: теорія. Харків: Литографія. А. І. Степанова, 1894. 296 с.
2. Фінансове право: навчальний посібник / за ред. Д. А. Бекерської, Л. К. Воронової. Київ: Консум, 1995. 272 с.
3. Актуальні питання науки фінансового права: монографія / за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2010. 464 с.

4. Дмитрик О. А. Содержание и классификация финансово-правовых правоотношений: монография / под ред. Н. П. Кучерявенко. Харьков: Легас, 2004. 160 с.
5. Цыпкин С. Д. Финансово-правовые институты, их роль в совершенствовании финансовой деятельности советского государства. Москва: изд-во Моск. ун-та, 1983. 80 с.
6. Худяков А. И. Финансовое право Республики Казахстан (Общая часть). Алматы: Каржы-каражат, 1996. 272 с.
7. Ашмарина Е. М. Некоторые аспекты расширения предмета финансового права в Российской Федерации: проблемы и перспективы: монография. Москва: Полиграф ОПТ, 2004. 128 с.
8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996 р. № 30. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
9. Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети в сфері законодавчого регулювання: Закон України від 18.11.1992 р. №2796-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 2. Ст. 6.
10. Конституція України: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 20.04.1978 р. №888-IX. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1978 р. № 18. Ст. 268.
11. Про національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999 р. № 29. Ст. 238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
12. Про затвердження Положення про державну казначейську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-p#Text>.
13. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015 р. № 36. Ст. 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>.

#### REFERENCES

14. Alekseyenko, M. M. (1894). *Konspekt finansovogo prava: teoriya*. Hkarkov: Litografiya. A I. Stepanova [in Russian].
15. *Finansove pravo*. D. A. Bekerska, L. K. Voronova (Ed.). (1995). Kyiv: Konsum [in Ukrainian].
16. Aktualni pytannia nauky finansovoho prava. M. P. Kucheriavenko (Ed.). (2010). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
17. Dmitrik, O. A. (2004). *Soderzhaniye i klassifikatsiya finansovo-pravovykh pravootnosheniy*. N. P. Kucheryavenko (Ed.). Kharkov: Legas [in Russian].
18. Tsyppkin, S. D. (1983). *Finansovo-pravovyye instituty. ikh rol v sovershenstvovanii finansovoy deyatel'nosti sovetskogo gosudarstva*. Moskva: izd-vo Mosk. un-ta [in Russian].
19. Khudyakov, A. I. (1996). *Finansovoye pravo Respubliki Kazakhstan (Obshchaya chast)*. Almaty: Karzhy-karazhat [in Russian].
20. Ashmarina, E. M. (2004). *Nekotoryye aspekty rasshireniya predmeta finansovogo prava v Rossiyskoy Federatsii: problemy i perspektivy*. Moskva: Poligraf OPT [in Russian].
21. *Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR*. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, art. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
22. *Pro tymchasove delehuvannia Kabinetu Ministriv Ukrainy povnovazhen vydavaty dekreti v sferi zakonodavchoho rehuliuвання: Zakon Ukrainy vid 18.11.1992 r. №2796-XII*. (1993). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, art. 6 [in Ukrainian].
23. *Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliki vid 20.04.1978 r. №888-IX*. (1978). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*, 18, art. 268 [in Ukrainian].
24. *Pro natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 r. № 679-XIV*. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 29, art. 238. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> [in Ukrainian].
25. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro derzhavnu kaznacheisku sluzhbu Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.04.2015 r. № 215*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-p#Text> [in Ukrainian].
26. *Pro Rakhunkovu palatu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 576-VIII*. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 36, art. 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> [in Ukrainian].

ДАМИРЧИЕВ МУШФИК

доктор юридических наук, доцент кафедры финансового права Национального юридического  
ниверситета имени Ярослава Мудрого

## ФИНАНСОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГОСУДАРСТВА

В статье была раскрыта суть категории «финансовая деятельность государства». Была рассмотрена история возникновения этой категории, мысли ученых касаясь ее важности. Также были очерчены субъекты сферы финансовой деятельности государства и была указана их компетенция.

**Ключевые слова:** финансовые правоотношения, финансовая деятельность государства, субъекты финансовой деятельности государства.

DAMIRCHYIEV MUSHFIK

D.Sc. (2<sup>nd</sup> PhD), Associate Professor at the Department of Financial Law of Yaroslav Mudryi National Law University

## FINANCIAL ACTIVITY OF THE STATE

**Problem setting:** An adequate level of legal regulation by the state of all the most important processes of society is the key to its successful development. A developing country will change the means and methods of its impact to the economy, which usually occur by creating new regulations or amending old ones to bring them into line with the requirements of world scientific and technological development. And because of its results, which don't go unnoticed financial-law sphere, new social relations, that need to be regulated by the legislative branch, arose.

Improving of the country's financial legislation is a continuous process that should be its priority. This activity is also considered as a priority for scientific and legal researches, because the legislator, during the rule-making activities, which are usually aimed at improving financial legislation, in most cases turn to scientists to analyze drafts of the law by scientific point of view. This process is due to the desire of the legislator to take into consideration all of possible risks during the rule-making process precisely so that at stage of law enforcement the subjects of law don't face certain obstacles associated with improper legal regulation. Thus, the legislation can't be ideal and provide full-fledged legal regulation of a particular area of financial relations due to the fact that these relations are dynamic and don't stand still. Therefore, the main task of the legislator is to create such legislation that will be able to regulate public relations as much as possible, in which all risks will be taken into account and which all the most important procedures will be regulated at the appropriate level.

**Target of research.** The main target of this research is to analyze a category of financial law as “financial activity of the state”, to determine its subjects and their competence.

**Analysis of recent researches and publications.** The following scientists were engaged in research of the specified question: L. K. Voronova, D. A. Bekerska, M. P. Kucheryavenko, O. A. Dmytryk. The question has been studied among foreign researchers: M. M. Alekseenko, S. D. Cypkina, A. I. Hudyakova.

**Article's main body.** The article considers the main approaches to the category “financial activity of the state”. Also this article examines the history of the emergence of this category, the thoughts of a scientists regarding to its importance. Also, the classification of entities in sphere of financial activity of the state into general and special has been made. Their competence was designated also. In turn, the issue of powers of the Verkhovna Rada of Ukraine, Ukrainian Government, the National Bank of Ukraine and other bodies that play an important role in the financial activities of the state was considered.

**Conclusions and prospects for the development.** After analyzing the basic provisions related to the financial activities of the state, we can conclude that this category is fundamental and one of the most important not only in the science of financial law, but in law in general. It should also be noticed that without proper legal regulation by the legislator it's impossible to talk about the proper level of financial activity of the state, because the quality of legal regulation of this area of financial relations is fundamental in the financial activity of the state.

**Keywords:** financial legal relations, financial activity of the state, subjects of financial activity of the state.

Дамірчиєв М. І. Фінансова діяльність держави. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2020. № 2 (15). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Damirchyiev15.pdf>